

Bohaterowie utworu

Cześnik Raptusiewicz	• zarządca połowy zamku • kawaler, stryj Klary • łatwo wpada w gniew (nazwisko znaczące od słowa <i>raptus</i>) • interesowny (bogata Podstolina jest dla niego najlepszą kandydatką na żonę) • patriota, przywiązany do szlacheckiej tradycji (ceni staropolską gościnność) • honorowy (honor nie pozwala mu na żadne ustępstwa wobec Rejenta) • lubi powtarzać: <i>mocium panie</i>
Rejent Milczek	• właściciel drugiej połowy zamku • wdowiec, ojciec Wacława • przeciwieństwo Raptusiewicza: zamknięty w sobie, małomówny (nazwisko znaczące) pozornie skromny i powściągliwy, fałszywie pobożny i pokorny • w rzeczywistości: skąpy (murarze nie otrzymują od niego zapłaty za naprawę muru), obtudny i podstępny (zmusza robotników do złożenia fałszywych zeznań), mściwy i zawzięty (pragnie zemścić się na sąsiedzie) • lubi powtarzać: <i>Niech się dzieje wola Nieba, / Z nią się zawsze zgadzać trzeba!</i>
Józef Papkin	• ubogi szlachcic, rezydent w domu Cześnika, żyje z jego pieniędzy • gaduła, samochwała, kłamca: chwali swe męstwo, opowiada niestworzone historie o licznych podbojach miłosnych i bohaterskich czynach • w rzeczywistości tchórz i nieudacznik; naiwny – pada ofiarą żartów Klary
Wacław	• syn Rejenta • w młodości, udając księcia litewskiego, romansował z Podstoliną • zakochany w Klarze, odważnie walczy o szczęście u jej boku
Klara	• podopieczna i bratanica Cześnika • kocha Wacława – energicznie działa na rzecz ich wspólnych planów; rozsądna i odpowiedzialna • stroi żarty z Papkina, który mieni się jej adoratorem (żąda dowodu miłości – krokodyla)
Podstolina	• świadoma swych wdzięków wdowa, krewna Klary • przebiegła – pozbawiona własnego majątku, szuka zamożnego męża, najchętniej poślubiłaby Wacława
Dyndalski	• stary sługa i powiernik Cześnika • niezbyt bystry i mądry (co ujawnia się w scenie pisania listu)

Najważniejsze motywy

► Miłość

Uczucie Wacława i Klary jest przykładem miłości szczęśliwej i spełnionej. Młodzi muszą jednak najpierw pokonać pewne trudności – pogodzić skonfliktowane ze sobą rodziny. Zakochani dzielnie walczą o swój związek, chociaż okoliczności są niesprzyjające – spór między Rejentem i Cześnikiem przybiera na sile. Rejent w ramach zemsty na znienawidzonym sąsiedzie planuje małżeństwo swojego syna z Podstoliną, a Cześnik – aby pokrzyżować plany sąsiada – żeni Wacława z Klarą. W ten sposób miłość bohaterów godzi zwaśnione strony.

► Zemsta

Cześnik i Rejent toczą zaciepły spór o dziurę w murze granicznym. Szczerze się nienawidzą i robią wszystko, aby sobie dokuczyć. Zajęci wymyślaniem kolejnych intryg nie dostrzegają, że między Wacławem i Klarą, przedstawicielami młodszej generacji, rodzi się uczucie. Kiedy Rejent na złość Cześnikowi swata swojego syna z Podstoliną, Cześnik w odwecie wyprawia wesele Wacławowi i Klarze. W ten sposób zemsta zacierzwionych intrygantów – przewrotnie – przynosi szczęśliwe zakończenie: kochających się młodych łączy ślub, a między skłóconymi sąsiadami dochodzi do zgody.

Lekturę wykorzystasz w wypracowaniach dotyczących:

- miłości, która napotyka przeszkody
- ludzkich wad i słabości
- zemsty
- sąsiedzkiej niezgody
- obrazu polskiej szlachty
- utworów, które bawią